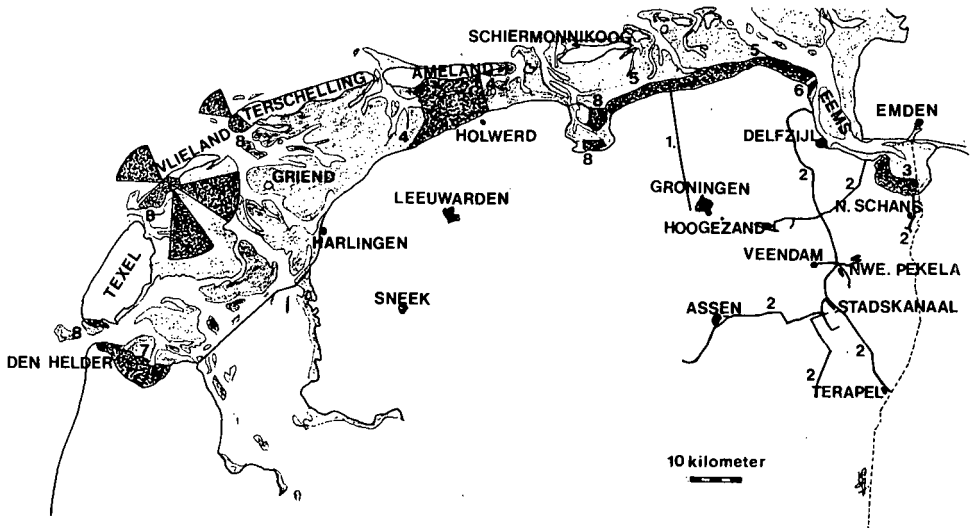

Het gevaar der geleidelijkheid De sluipende ontluistering van de natuur

1. Vuilwaterpersleiding Hoogkerk-Waddenzee
2. Vuilwaterpersleiding naar Eems en Dollard
3. Gedeeltelijke inpoldering Dollard
4. Inpoldering Amelander Wad
5. Inpoldering kust Noord-Groningen
6. Eemshaven
7. Inpoldering Balgzand
8. Militaire oefenterreinen

Het gebied Oost-Groningen is de laatste tijd regelmatig in het nieuws: met een verouderde industrie die grotendeels met de landbouw en seizoenarbeid samenhangt (aardappelmeel, strokarton en suiker), met werkeloosheid en met ernstige vervuilde kanalen en vaarten, die het leven niet tot een pretje maken, vormt het bepaald een probleemgebied. Een van de belangrijkste oorzaken van deze problemen is de onnadenkende, ondeskundige en slechte planning en organisatie van de economische bedrijvigheid aldaar. Verheugend is het daarom, als kamerleden en regering eindelijk gehoor geven aan het luiden van de noodklok en oplossingen voor de problemen aanreiken. Uitermate frustrerend is het echter, als blijkt dat ook deze oplossingen getuigen van onnadenkende, ondeskundige en slechte planning en organisatie. Want wat wordt er bv. gedaan om de smerige laag onbeschrijflijke, stinkende vuiligheid die de vaarten en kanalen bij Foxhol, Hoogezand, Sappemeer, Oude en Nieuwe Pekela bedekt, tegen te gaan? Er zullen zuiveringsinstallaties gebouwd worden, zult u denken, waarmee men uit het afvalwater eiwit en voedergist kan terugwinnen en men bovendien de voortschrijdende vervuiling van al onze oppervlaktewateren een halt kan toeroepen.

Maar nee, ondanks het feit, dat de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee in een rapport van 17 oktober 1970 heeft aangetoond, dat zuivering economisch haalbaar kan zijn, heeft minister Bakker toch besloten, een stelsel van vuilwaterpersleidingen aan te leggen die zullen uitmonden in het Eems-Dollardgebied. Dat betekent, dat in de nabije toekomst 24 miljoen inwoner-equivalenten organische stof (één inwoner-equivalent is de per etmaal door één mens geproduceerde hoeveelheid afval) terecht zal komen in een bescheiden rivier als de Eems. En dát, terwijl het niet eens met zekerheid bekend is of het Eems-Dollard estuarium een dergelijke wanstaltige hoeveelheid afval (gelijk aan de gezamenlijke vuilproductie van de inwoners van New York en Tokio) wel aankan. Terwijl de argumenten om te besluiten tot deze persleidingen uitsluitend worden geput uit een onderzoek dat in de jaren 1959-1962 werd ingesteld door Dr. H. J. Eggink, waarbij in dit onderzoek een *biologische* beschouwing ten ene male ontbreekt (Eggink zelf noemt als enige eisen waaraan de oplossing van het afvalwaterprobleem moet voldoen, dat zij radicaal, bedrijfszeker en goedkoop is), en het aanleggen van een smeerpijp nooit een oplossing kan zijn, alleen maar het verplaatsen van de vuiligheid; een huisvrouw slaat toch ook niet haar stofdoek uit boven het aquarium? In dit geval wordt het vuil verplaatst van de veenkoloniën naar de Eems-Dollard en dus naar het Waddengebied.

En ja, met het noemen van het Waddengebied is het hoge woord eruit: deze persleiding vormt een ernstige bedreiging van het biologisch evenwicht in het Waddengebied, temeer daar er ook al een vuilwaterpersleiding loopt van Hoogkerk naar de Groningse kust. Dit attendeert ons op het grootste gevaar dat de Waddenzee momenteel bedreigt: de sluipende ontluistering.

Deze sluipende ontluistering ontwikkelt zich op de volgende wijze: een bepaald object (in ons geval een natuurgebied, maar het kan ook iets anders zijn) verheugt zich in de belangstelling van een bepaalde groep mensen. Wanneer nu een belanghebbende partij, b.v. een onderneming of de overheid, zich voorneemt, dit object in zijn geheel aan de invloedssfeer van de belangstellenden te onttrekken, zal dit een heftige verontwaardiging en een massaal protest oproepen, met als gevolg het onder druk van de publieke opinie niet doorgaan van de voorgenomen actie. Daarom zal de betreffende belanghebbende niet het gehele object tegelijk, maar eerst een onderdeel ervan aantasten. Dit zal de belangstellenden wel verontrusten, maar niet volledig mobiliseren. Dan volgt er een ander onderdeel en daarna wéér een ander. Als het maar geleidelijk gaat, zal men het gemakkelijker slikken, totdat het zover is gekomen, dat het object zozeer ontluisterd is, dat men zijn belangstelling ervoor grotendeels verloren heeft. De belanghebbende heeft dan zijn strijd gewonnen...

Die kant dreigt het óók met de Waddenzee op te gaan. De vraag is al lang niet meer 'Waddenzee inpolderen of niet?', omdat een totale inpoldering politiek niet meer 'haalbaar' is, dat hebben de talloze Heimansen en Thijssens dan toch maar bereikt. Veel ernstiger is momenteel de langzame, geleidelijke bedreiging: de persleiding naar de Eems-Dollard, de persleiding Hoogkerk-Waddenzee, het plan om dammen te leggen naar Ameland, het voorstel om een strook van 3-5 kilometer breed langs de kust van Groningen in te polderen, de gedeeltelijke inpoldering van de Dollard, de plannen om het Balgzand in te polderen, de militaire oefenterreinen op de Hors (Texel), Vliehors (Vlieland), Noordsvaarder (Terschelling) en in de Lauwerszeepolder. Zo op een rijtje gezet een schrikbarend aantal aanslagen, waarvan al een gedeelte is gepleegd en een ander gedeelte ons nog boven het hoofd hangt. Zo wordt stukje bij beetje het Waddengebied aangetast, terwijl de publieke opinie wel af en toe protesteert, maar tegelijkertijd denkt 'nou ja, het is maar een stukje, er blijft nog zoveel over' en... zich schikt. Totdat er van het Waddengebied niets anders overgebleven zal zijn dan een strook stinkend water, doorsneden met talloze bruggen en 'eilanden' die zich in niets meer onderscheiden van het vasteland, ook niet meer in het lawaai van het autoverkeer. Kokmeeuwen, huis-mussen en spreuwen in overvloed, zeehonden en grote sterns worden al lang niet meer gezien. Dan zullen we het ook niet erg meer vinden als eindelijk die laatste strook troebel water ingepolderd wordt: dan zijn we tenminste van die stank af...

Driemaandelijks tijdschrift 'Gea'

Belangstellenden in de geologie en mineralogie maken wij gaarne attent op bovenstaand tijdschrift, uitgegeven door de Stichting Geologische Aktiviteiten. Abonnementsprijs f 6,— per jaar. Het maant-nummer is ditmaal gewijd aan de Hunsrück.

Het nummer van juni 1970 behandelde speciaal het gebied van het stadje Wissant tussen Calais en Boulogne en werd wegens de grote navraag herdrukt. U kunt het nog krijgen door overmaking van f 1,75 op de postrekening van de Ned. Middenstandsbank, Amsterdam ten gunste van Stichting Geologische Aktiviteiten, rekening nr. 69.78.12.340, onder vermelding 'Wissant-nummer'.

Voor alle verdere inlichtingen kunt U zich richten tot de heer P. Stemvers, Slauerhoffstraat 8, Weesp, telefoon 02940 - 1 34 75.

Waarnemingen waarover men zich verheugt

In juni 1970 werd aan de dijk bij de Bolwerksweg te Deventer een exemplaar van de Rode hoornpapaver (*Glaucium corniculatum* Curt.) aangetroffen en bij een later bezoek bleken ook een drietal planten van deze soort ca. 500 m voorbij de houtzaagmolen te groeien. Het betrof de variëteit *tricolor* Bernh., die vuurrode kroonbladen, elk met een zwarte geel-omrande vlek, heeft. De heer J. E. Wilckens, Const. Huygensstraat 16, Deventer vermeldde verder nog, dat deze adventief verscheen op een dijk, opgeworpen in verband met de E 8, en vraagt zich af hoe daar nu plotseling het zaad tot ontwikkeling kon komen. Feitelijk zou men dan moeten nagaan, waar de opgebrachte grond vandaan kwam. Overigens is Deventer nog altijd een plaats waar men interessante adventieven kan verwachten door de aanwezigheid van diverse graanverwerkende bedrijven.

Botanische inventarisatie in de Amsterdamse Waterleidingduinen

In deze duinen (omgeving Zandvoort, Vogelenzang en Ruigenhoek) wordt reeds vier jaar aan een botanische inventarisatie gewerkt. Dat gebeurt o.a. door diverse KNNV-leden. Om de eerste 5 jaar af te sluiten met een goed overzicht, zou het wenselijk zijn dat er in 1971 nog meer medewerkers komen. Wanneer uw belangstelling naar planten uitgaat en u hiervoor wat vrije dagen beschikbaar hebt, kunt u zich melden bij M. O. Boerman, Benedenlangs 33, Amsterdam-Noord.